

Jus Canonicum Practice Explicatum

Seu Decisiones Casuum Ad Singulos Decretalium Gregorii Papæ IX. Titulos,
& ad Consuetum Referendi Modum accommodatæ

Complectens dimidiam Decretalium Partem, videlicet nonaginta duos
Titulos, nimirum usque ad Titulum XX. Libri de Feudis exclusivè

Pichler, Vitus

Ingolstadii, 1728

Quæst. I. An juramentum, quod à Suecis aliquando fuit extortum, &
apparenter cedebat in præjudicium Religionis, potuerit præstari à
Catholicis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62305](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62305)

hoc Ecclesiasticos aggressi sunt, juramentum exigentes cum declaratione, se postulare fidelitatem & obedientiam subiectissimam, ejurandum esse Pontificem & Episcopum, omnéque cum illis commercium: cum autem Catholici peterent, ut sibi quoque liceret jurare secundum declarationem illis factam, qui prius jurarunt, & prorellati fuerunt de non aliter jurando, illi illi negarunt, addentes, se protestationes & declarationes illas nihil curare, Quo intellecto nulli amplius

Ecclesiastici vel Religiosi juramentum illud præstiterunt, sed ex urbe maluerunt emigrare. Duæ nunc proponuntur quæstiones decidendæ. I. An à Catholicis potuerit licitè præstari præfatum juramentum, saltem seclusa ultima declaratione Suecorum? qua stante nullus utique potuit licitè illud amplius præstare. II. An formula Nobilium, *bey meinen Adelichen Ehren/ Treu/ und Glauben/ sit verum juramentum?*

QUÆSTIO I.

An Catholicis fuerit licitum præstare hoc juramentum seclusa declaratione ultima Suecorum?

Aut multis quidem hujusmodi juramentum pro illicito habitum est, nec sine speciosis argumentis; siquidem I. Certum est, juramentum de re illicita fieri licitè non posse, & promissionem rei inhonestæ, vel actionis peccaminosæ, non stringere, ut ut jurata sit; cum juramentum non sit vinculum iniquitatis, c. 18. X. de Jurejur. & non sit obligatorium contra bonos mores præstare juramentum, c. 52. de R. J. in 6. atqui in præfato juramento promittebantur multa illicita, inhonestæ, & peccaminosæ, uti omnimoda fidelitas & amicitia cum hæreticis, & obedientia subiectissima iisdem præstanda, quos multa illicita imperaturos præsumi facillè potest ac debet. Promoveatur argumentum hoc II. Juramentum pro viribus promovendi commodum, & impediendi perniciem eorum, quo-

rum commodum in Germania non est aliud, quàm occupatio, detentio, spoliatio bonorum & jurium Ecclesiæ ac Imperii Catholici, ipsaque hæresis propagatio; perniciem verò non alia, quàm dictorum bonorum & jurium recuperatio, defensio & conservatio Religionis Catholicæ, atque hæresis extirpatio, ad quam extirpationem obligat Jus Divinum & Naturale: ergo Juramentum hujusmodi, quo promiserunt Catholici promovere commodum Suecorum & Confœderatorum, & perniciem ab iis avertere, est sacrilegum & omnino illicitum, ut per se patet. III. In omni promissione & obligatione saluum esse debet jus Superioris. c. 19. b. t. cum à subdito nihil possit præjudicari vel detrahi auctoritati Superioris, ut habet communis: sed jurantium Catholicorum Superiorum

res fuere Pontifex, Cæsar, Episcopus, Prælati Religionum, & horum jus, auctoritas, & superioritas lædebatur fidelitate capitalibus illorum hostibus promissâ. Dein ejuratio consiliorum, omniumque etiam cogitationum, quæ possent hostilibus consiliis, conatibus & progressibus obesse, videtur inexcusabilis; cum Catholici, præcipuè Ecclesiastici, obligentur Jure Divino ad defensionem Religionis Catholicæ, & ad oppressionem hæreticorum. IV. Illa verba juramenti, *omni modo, semper, absque ulla exceptione*, se ita servaturum, non patiuntur ullam limitationem, exceptionem, restrictionem, quæ forsitan servire possent ad salvandam conscientiam Catholicorum dicto modo jurantium: ergo ex nullo capite permitti ipsis potuit hoc juramentum, V. Sueci per ultimam declarationem satis indicârunt, qualis fuerit ipsorum intentio, dum à primis exegerunt juramentum, & quòd falsò adjecerint, Regem non plus exigere, quàm subjectionem in politicis ad cavendas proditioes & collusiones cum hostibus: atque non sincerè hanc limitationem à Suecis fuisse adjectam, præsumere debuerant primi jurantes Catholici, utpote non ignari, Suecos querere perniciem Catholicorum, & Religionis Catholicæ: ergo etiam primi omiſsa protestatione frustranea reculare juramentum debuerant.

Antequam meum hac in re animi sensum aperiam, animadverto cum P. Henrico Wagnereck, qui in *Commentario suo exegetico ad c. petitio 31. b. t.*

hunc ipsum casum egregiè discussit & Nota IV. sic discurrit: Jure Naturali licitum est, ut ex duobus malis eligatur, quod minus est: & metu majoris mali non solum sustinendum est minus malum, sed etiam metu majoris mali omnia promitti, fieri, & præstari possunt, quæ peccatum non involvunt; nam tali casu electio, promissio præstatio hujusmodi rei non referuntur ad malum, quod intendit hostis, sed ad conservationem, vel recuperationem boni, aut juris, cujus pars amittitur, ne totum pereat: quæ intentio est, & esse debet legitimi justique Superioris, qui ægrè ferre non potest, sed verè & ratum habere debet, si filii subditi ab hoste oppressi se & sua, quæ Principis sunt, quoad publicam conservationem, tempore servientes, præsertim tempestivis conatibus hosti resistendi rei summa in majus, aut fortius, minus discrimen adducatur. Atque hæc lumine Naturali, ut ait, nota, Jure Gentium recepta sunt, ut allegationibus vel argumentis manifestum opus sit.

His suppositis loquor & cum præfato insigni Theologo ac Canonista, in prædicto Suecico, quovis simili juramento nihil illicitum contineri. Ratio est; quia hoc juramentum à Catholicis præstitum est metu majoris mali, & studio Religionis Catholicæ conservandæ, in quo tum fieri poterat, modoque jurantes voluisse præsumendi sunt, ipsi asserunt: neque verba formaliter jurandi in illis circumstantiis præ-

Ab ipſis Commiſſariis Suecicis illud exigentibus declarata, quòd nihil contra conſcientiam, Religionem Catholicam, SS. Canones, aut obedientiam legitimis Superioribus debitam poſſet à jurantibus, peccatum involvere: ergo absque culpa, imò cum laude, cum ſic majus malum evitaretur, preſtitum fuit hoc juramentum. Atque ſic ſenſerunt non pauci Theologi ſuper hoc juramento interrogati.

Conſideratur ex c. 31. h. t. cit. ubi Princeps Sæcularis à Canonicis Eccleſiæ Antiochenæ tum vacantis ex metu conſpirationum contra ſe extorſit juramentum, quòd contra ipſum de cætero non eſſent. Interrogatus ſuper hoc juramento reſpondit Pontifex, Canonicos vi hujus juramenti ſolum obligatos fuiſſe ad abſtinendum à machinatione, per quam Princeps vel leſionem perſonæ ſuæ, vel amiſſionem Principatûs incurrere poſſet vel deberet: non verò ad abſtinendum à deſenſione juris vel honoris Eccleſiæ ſuæ aut proprii, ſi Princeps Eccleſiæ, vel ipſorum jura aggrediretur: neque Papa dixit, Canonicos illicitum jurâſſe; cum Princeps (licet non ita diſcretè mentem ſuam declaraverit, ſicut Sueci declarârunt) per juramenti executionem unice ſpectaverit perſonæ & Principatûs ſecuritatem: ergo etiam in noſtro caſu generalitas verborum, quæ in formula juramenti continebantur, à jurantibus rectè fuit reſtriçta ad obedientiam ac fidelitatem duntaxat politicam, utpote ſpectantium præciſè Regis & Regni Suecici, ejûſque Miniſtro-

rum, Exercituû, Conſederatorum, Provinciarum ſecuritatem à machinationibus fraudulentis & proditionibus, à quibus abſtinere non erat peccaminofum: ergo hoc licitè fuit juratum, ſalvâ interim obedientiâ erga legitimos Superiores, Religionis Catholica ſtudiò, profeſſione, conſervatione &c. quantum per illas circumſtantias fieri poterat, in cujus præjudicium nihil jurare volebant, aut re ipſa jubebantur; cùm ad hoc non neceſſariò fuerint extendenda verba juramenti, maxime poſtquam acceſſit diſerta ſenſûs à Suecis intenti declaratio.

Nec aliud evincunt argumenta contraria, in ſpeciem diſſicilia; nam Ad I. negatur *Minor* ex paulò antè explanato verborum juramenti ſenſu, ſolum politicam obedientiam, indeclinabilem pro tunc, & ſecuritatem hæreticorum, qui victores tum erant, à fraudulentis contra ipſos machinationibus exigentium. Imò hæc obedientiæ promiſſio in illis circumſtantiis fuit genus fidelitatis Pontifici, Eccleſiæ, Religioni, Cæſari debita; nam ad tempus hoſti ſe ſubjicere ad vitandum majus malum, atque illius imperia, quæ in ſe peccatum contra Jus Naturale ac Divinum non continent, exequi eſt conſervare Religionem Deo, ſubditos Cæſari, res proprias ſibi, quod vel maxime Superiores legitimi velle præſumendi ſunt, atque ſic potiùs obedientia ac fidelitas præſtatur legitimis Superioribus, quàm hoſti, quem ſolum materialiter reſpicit talis ſubjectio, & tanquam medium ad obedi-

enti.

entiam legitimo Superiori ac Religioni debitam hinc & nunc exhibendam.

Ad II. Esto, quod secundum intentionem Suecorum non fuerit aliud illorum in Germania tunc temporis commodum vel pernicies, negatur tamen, quod juramentum fidelitatis ab iis præstitum, qui alio modo meliori Religionem tueri non poterant, nec hæreticorum impedire victorias & intentiones, fuerit sacrilegum; cum ex una parte in juramenti formula nihil de illa hæreticorum intentione fuerit expressum, nec etiam aliquid conscientis Catholicorum adversans, & ideo nihil tale voluisse præsumendi fuerint, quin in omnia talia per apertam declarationem excluderent; ex altera verò parte juramentum ex necessitate & metu majoris mali præstitum sit cum restrictione generalitatis verborum ad politica, & ad civilem duntaxat fidelitatem: quo pacto melius fuit consultum & Religioni Catholicæ, & legitimis Superioribus, & ipsis jurantibus.

Ad III. Negatur *Minor*, cum sic Religionis & Superiorum legitimum, quod intendebatur per juramentum, jura melius fuerint conservata, & jam suppressa facilius suo tempore recuperandi spes esset, ne omnia in perpetuum vel perderentur, vel in majus discrimen adducerentur. Neque ejuratio consiliorum, cogitationum, conatum hosti adversantium ulterius extendebatur, quàm ne aliquid attineretur fraudis, vel prodii-

tionis, & cum majori damno periculo Religionis, Ecclesiæ, Filium, legitimi Principis Subditorum quod per fidelitatem hosti quoad politica promissam & interim extoritur præcavere poterant jurantes & jurantibus; quod prudentiæ opus est, repugnans fidelitati legitimis Superioribus debita, sed potius ad illam pertinentens.

Ad IV. *Neg. Antec.* nam generalitas adhuc verificatur, si ad omnia politica, & conscientis juramentum adversantia, tantum extendatur, verò ad illa, quæ nec juramenti intentio, nec juramentum exigens expressio, & postmodum etiam declaratio, comprehendebat, designabat. Etiam illud juramentum quod Princeps Antiochenus à Canonicis in *d. c. 31.* exigebat, quod *cetero contra ipsum non esset*, universale & generale, cum acceptum haberet huic, quod *in nulla re ipsum futuri sint*, & tamen Papæ declaravit, hoc juramentum se extendisse ad ea, quæ juri Ecclesiæ vel ipsis Canonicis præjudicabatur.

Ad V. Subsecuta Suecorum declaratio, utpote generalitatem juramenti expressè extendens ad ea, quæ in se erant illicita & conscientis Catholicorum repugnantia, utique ad illicitum juramentum, & ideo à Religione Ecclesiastica amplius depositum, recusatum est, & electum extoritur. Primi autem jurantes, primæ Suecorum declarationi inhaerentes, &

stura declaratione ac interpretatione
perverfa nihil scientes, licite omnino
jurant; cum tam diu praesumendum
fit illicita non comprehendi in gene-
rali formula jurandi, quamdiu mani-
feste non proditur extensio ad illicita.
Quod Sueci tam pravam intentionem
habuerint, quando à primis exigebant
juramentum, non constitit, & ideo
praesumptio erat in contrarium, & à
jurantibus recte in mente excludeban-
tur illicita à suo juramento. Neque
dicit, Deum, qui interna scrutatur,
accipere juramentum in eo sensu,

quem intelligit ille, cui juratur. *can.
quacunq; 9. caus. 22. q. 5.* ergo
DEUS acceptavit juramentum secun-
dum intellectum Suecorum, non
secundum intentionem vel protesta-
tionem jurantium. Nam *d. can. 9.* lo-
quitur de eo, qui dolose jurat, &
fallaci acceptione juramenti alterum,
cui jurat, deludere conatur. Catholici
non jurarunt dolose: nec bona fuisset
intentio ac intellectus, quem DEUS
acceptasset, apud Suecos, quibus ju-
ratum est, si jam initio ita intellexissent
juramenti à se praescripti formulam,

QUÆSTIO II.

An promissio, quam Nobiles faciunt sub fide Nobili,
bey ihren Adelichen Ehren: guten Glauben und Trauen &c.
involvat juramentum?

MULTI sanè gravesque Doctores
hujusmodi modum loquendi
comparant, & pro vero juramento
habent, uti Speculator in *tit. de Ar-
bitr. §. fin. vers. sed quid si.* Joan. Andr.
& Ant. Butr. in *c. cum tempore de Ar-
bitr.* Alex. Alciat. & Jas. in *l. si quis
major 4. c. de transact.* ubi commu-
nem dicunt. *Surdus decis. 234. n. 4.*
Math. Coler. *de process. execut. p. 1.*
c. 16. n. 248. 251. Gail. *l. 2. observ.*
59. n. 1. segg. Richter *decis. 33.* cum
Facultate Jurid. Lipsiensis mense Julio
1629. Myns. *cent. 1. observ. 17. n. 4.*
Sed ubi ex Baldo dicit, *speciem jura-
menti esse, si quis dicat, assero per fidem
meam: S in verbo veritatis.* Myler
ab Ehrenbach, Cothman, Hering.
(R. P. Pichler Decisiones.)

apud Stryck. in *Ufu mod. Pand. lib.
XII. tit. II.* & multi alii apud Brunem.
Conf. 1. n. 48. & Berlich. *p. 2. concl. 21.*
à n. 36. quod maxime procedere ajunt
in Principe aliquid promittente sub fide
sua, vel *vel sub fide veri Principis.*
Menoch. Nevizan. Bursat. Cravetta &
alii apud Sturd. *n. 9. segg.* eò quòd
Princeps debeat esse immobilis, sicut
polus in coelo, item Myns. *lo. cit.*
Item apud Comites, Barones, No-
biles, Doctores, & Personas alias ho-
noratioris utriusque sexûs. Colerus
n. 289. & alii apud Berlich. *n. 37. 38.*
Certè hujusmodi formulis, bey un-
seren Fürstlichen / bey meinen
Gräfflichen / Freyherrlichen / oder
Adelichen Ehren / Treu und Glaus-
ben/
Z z